

Internetconsultatie wetsvoorstel Meer ruimte voor nieuwe scholen

J. Kooij

beleidsadviseur onderwijshuisvesting
gemeente Harderwijk en gemeente Zeewolde
februari 2016

Realistische leerlingprognoses

Goede zaak dat in het wetsvoorstel wordt uitgegaan van realistische leerlingprognoses voor het oprichten van een nieuwe school. Het wordt daardoor makkelijker een school op te richten. Het brengt daardoor ook meer risico's mee voor het bestaande aanbod. Die risico's worden nu niet afgedekt. Verzoek is die risico's wel af te dekken.

Artikel 23 Grondwet

Artikel 23 Grondwet gaat niet enkel over de vrijheid van onderwijs, het eerste lid geeft aan dat er zorg is voor het onderwijs. Het héle onderwijs dus, óók het bestaande aanbod. In het huidige voorstel worden de gevolgen voor het bestaande onderwijs aanbod niet meegewogen als er toestemming wordt verleend voor het oprichten van een nieuwe school. Soms is er sprake van een gewone concurrent, soms wordt het bestaande aanbod in het voortbestaan bedreigd door een nieuwkomer.

In de regelgeving rond bijvoorbeeld het starten van een nieuwe richting op een VMBO is alles gericht op het totale aanbod ter bescherming van de onderwijskwaliteit. Een koksopleiding starten op een VMBO kan nu niet zomaar. Een nieuwe school oprichten kan wél zomaar. Dit kan afgevangen worden door, net als bij de fusietoets, het College van B+W van de betreffende gemeente een advies uit te laten brengen wat wordt meegewogen voordat het ministerie wel of geen toestemming verleend. Op het moment dat grondrechten botsen: vrijheid om een school op te richten botst tegen het voortbestaan van andere scholen, zou de minister een aanvraag kunnen afwijzen.

Advies B+W invoeren voordat minister toestemming verleend voor een nieuwe school

In het advies dat het college van B+W dan geeft kan ingegaan worden op bijvoorbeeld een VO school in de gemeente die te maken heeft met leerlingkrimp, een overschot aan formatie. Daar zullen meer financiële problemen zullen ontstaan als het leerlingpotentieel ineens wordt verkleind. De financiële problemen voor bestaande scholen zullen leiden tot een terugloop in de onderwijskwaliteit. Als dat gemeentebreed aan de orde is ontstaat er een enorme zorg. Als bestaande onderwijsaanbieders failliet gaan kan er een bepaalde onderwijsrichting verdwijnen in een gemeente.

Verder kan gedacht worden aan aspecten als veranderingen in de reisafstand voor leerlingen, en de negatieve of positieve beïnvloeding van het voorzieningenniveau in een gemeente of een regio.

Kortom: De zorg voor de bestaande scholen moet afgewogen worden tegenover 'het recht' om een nieuwe school op te richten.

Termijn voor starten school is niet in overeenstemming met de VNG adviesverordening en de overige wetgeving

De termijn voor het starten van een school is in het nieuwe wetsvoorstel verkort. Er is echter ook een gebouw nodig De VNG advies verordening die de gemeenten hanteren gaan echter uit van andere termijnen. Zo dienen scholen voor 1 februari een aanvraag in, waar, na onder andere OOGO over een voorlopige beoordeling rond de zomer, uiterlijk 31 december op is besloten. Die tijd is nodig om geld te reserveren in de gemeentelijke begroting. Ook is de tijd nodig om de mogelijkheid te benutten om advies bij de onderwijsraad te vragen over een onderwijshuisvestingsaanvraag. Dit is een mogelijkheid die artikel 76f, negende lid, WVO (Wet op het voortgezet onderwijs) nu biedt. Juist bij het oprichten van een nieuwe school is de kans groot dat de adviesmogelijkheid bij de onderwijsraad wordt benut. Deze mogelijkheid verhoudt zich nu niet tot het huidige voorstel. Dat moet met elkaar in overeenstemming worden gebracht.

Snelle termijn heeft gevolgen voor onderwijshuisvesting

Daarnaast is het zo dat gemeenten tijd nodig hebben om in de huisvesting te voorzien. Op het moment

dat er op 1 januari een beschikking ligt om in de huisvesting te voorzien moet de school (die dan bij het ministerie al een keer verlengd heeft) uiterlijk op 1 augustus gestart zijn om nog voor bekostiging in aanmerking te komen. Dat is weinig tijd voor een schoolbestuur. De gemeente moet de huisvesting bekostigen. In een half jaar kan er nooit nieuwbouw worden voorbereid en gerealiseerd. Ook het verwerven en verbouwen van een bestaand pand, een eventuele bestemmingsplanwijziging kost tijd, ook bij huur. Noodlokalen plaatsen is een dure oplossing, en betreft investeringen met weinig rendement. Meteen passende huisvesting voor een aantal jaren regelen heeft de voorkeur, dan wordt overheidsgeld zorgvuldig ingezet, en dat is nu niet mogelijk. Nieuwbouw is nu uitgesloten. Nieuwe scholen hebben daardoor vrijwel niet de kans om te starten in een kwalitatief goed gebouw. Er is overigens tijdswinst te behalen door de toestemming van de minister kort aan te laten sluiten bij de datum van 1 februari, waarop aanvragen bij de gemeenten binnen moeten zijn.
